

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 30. novembra 2017 - Leto XXVII, št. 48

MOLITI, SPEJVATI - GUČATI V MATERNOJ REJČI

RAD SE POTEPA PO SVETI
stran 4

PRIPRAVLALI SMO SE NA ADVENT
stran 5

SAMO PERO PA PAPIR SEM MEJLA
stran 8

VEČ SAMO OČENAŠ

Gda sem štejala pogovor Dušana Mukiča s slovensko zagovornico Eriko Köleš Kiss pa z gospaudom Francom Režonjo o slovenski mešaj v Varaši, mi je več misli po glavej ojdlo. Najprva tau, ka kak lepau so se Varašanci pa Slovenčarge navadili na slovenske meše v samom Varaši, gde prva nej bilau meš v slovenskom geziki. Ali samo trno rejdko, te, če so slovenske organizacije mele kakšne vekše programe pa so je začnile s slovensko mešo. Pa k taumi nej trbelo nika drugoga, samo vödržanje organizatorov pa dobra vola župnikov. Župnikov na tej pa na drugi strani meje.

Ka vöra vküperdrži lidi, vidimo po tejm tö, ka se - kak leko štemo v intervjuni - po mešaj eške dugo pogučavajo pred cerkvijo. O tom mi je na pamet prišlo, ka so pripovedjali tisti Slovenci, steri so odišli v Meriko ali v Avstralijo. Nji je tüdi najbole cerkev vküperdržala pa gordržala, vej pa pauleg cerkvi so meli svoje klube, gde so se po meši dobili pa se pogučavali. Največkrat so samo kaj spili pa se veselili, ka so leko vküper, ka se vidijo, vej pa ovak so bole rejdko se srečüvali, ka so daleč bili eden od drugoga. Gda so pa velki svetki bili, so ženske v klubaj, steri so künje tö meli, pripravile obed pa so vsi vküper svetili. Tašoga ipa je naprej prišlo, ka je kaj nauvo-ga v »starom kraji«, ka se kaj godi z njimi samimi. Té prilike so v nji potrdile, ka pripadajo k istomi narodi, ka pripadajo skupnosti. Takšno vlogo (szerep) zdaj majo slovenske meše v Varaši tö, če rajsan je Varaš nej tak vöлки kraj pa se ovak tö srečavlemo.

Pa takšno vlogo majo meše po drugi vasaj tö, vej pa pred mešov pa po meši se malo stavimo, pogučavamo, pozdravimo tiste, stere smo dugo nej vidli. Po ništrni naši vesnicaj je več slovenske rejči pri mešaj, po ništrni skurok nika ali trno malo. Na Gorenjom Seniki pa v Števanovcaj bar vsakšo tretjo nedelo so meše po slovensko, ovak je vejndrik tö kakšen tau meše po naše pa pri spejvanji se tö več slovenski sveti pesmi čüje, ka majo cerkvene pevske zборе. Najmenje slovenske rejči se vejndrik čüje v Sakalauvci, gde smo že od inda več samo Očenaš molili slovenski. (Zdaj je pri vsakšoj meši bar ena pesem slovenska, ka se je zahvaliti kantori.) V zadnji časaj več ranč slovenskega Očenaša nejga, bar nej pri nedelski mešaj, mogauče tü pa tam med kednom. Če de tau tak tadale, de se Gospaudova molitev, stera se je gezero lejt molila slovenski po naši vasnicaj, zgbila. Pa nej samo ona...

Marijana Sukič

17. zasedanje mešane manjšinske komisije

UREDITI JE TREBA CESTNE POVEZAVE

Na Brdu pri Kranju je pod vodstvom ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca ter madžarskega mini-

za regionalne projekte in povezave. Potrebujemo projekte in razvojno vizijo tudi na gospodarskem področju.»

Porabski del članov mešane komisije na zasedanju

strskega komisarja za razvoj sosednjih politik *Ferenca Kalmárja* potekalo 17. zasedanje slovensko-madžarske medvladne mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne manjšine na Madžarskem. Na njem so predstavniki obeh vlad in narodnih skupnosti razpravljali o ključnih vprašanjih obeh narodnosti.

Po podpisu zapisnika je Gorazd Žmavc poudaril, da sta manjšini prepoznaven in pomemben steber meddržavnih odnosov. »Najpomembnejše, in tega se moramo tudi zavedati, je nadaljevanje dialoga. Zavedamo se, da so odnosi med državama tradicionalno dobri, manjšinska politika pa daje nov veter, nov zagon in nove možnosti za hitrejše rešitve pri razvoju regionalne politike. Mi igramo na karto, da se ne konča vse na mejah,« je izpostavil Žmavc in dodal, da se na tak način daje tudi možnost za lepšo prihodnost mladim: »Gre za politiko majhnih korakov, ki jo nadgrajujemo. Ustvarjamo pogoje, kako boljše in lepše živeti, hkrati pa dajemo velik pomen večkulturnosti. Teme, ki smo jih obravnavali, so tako s področja vidne dvojezičnosti, govorimo o sistemski ureditvi šolstva, in sicer na obeh straneh meje, gre

Tudi Ferenc Kalmár je izpostavil pomen dialoga in pojasnil, da so naredili korake naprej na več različnih področjih. »Naredili smo korak naprej pri sistemskem financiranju dvojezičnih šol v Porabju. Od letnega financiranja smo prešli na podpis petlet-

Srečanje s predsednikom državnega zbora Milanom Brglezom

ne pogodbe. Z več kot 500 milijoni forintov smo v letu 2017 podprli obnovo monostrske cerkve,« je dejal Kalmár in dodal, da bo Madžarska finančno podprla izgradnjo dijaškega doma v Lendavi, predlaga pa tudi, da se ustanovi skupna delovna skupina, ki bo pomagala pripraviti ustrezn program obnove lendavskega gradu. »Pri financiranju narodnostnih samouprav v pomurskih občinah je bil sicer storjen korak naprej, a še vedno nimamo končnih rešitev. Spet smo obravnavali problematiko bib-

liobusa, ki obiskuje Porabje. Tu še iščemo ustrezne rešitve. Želimo, da bi na Madžarskem Porabje identificirali kot eno od izpostavljenih turističnih destinacij, pri čemer se odpira vprašanje ureditve cestnih povezav. O tej problematiki se bomo pogovarjali z vodstvom in odgovornimi za to področje v Železni županiji,« je še poudaril Ferenc Kalmár in omenil problematiko poplavne varnosti ter problematiko sovražnega govora, ki je vedno bolj prisoten v Pomurju. Dejal je še, da so podprli pobudo, ki poteka na evropski ravni, za pravno zaščito narodnih manjšin.

Tokratno zasedanje, na katerem so Porabske Slovence zastopali predsednik Državne slovenske samouprave *Martin Ropoš*, zagovornica Slovencev v madžarskem parlamentu *Erika Köleš Kiss* in predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem *Jože Hirnök*, je minilo tudi v znamenju 25. obletnice

podpisa Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne manjšine na Madžarskem. O tem je tekla beseda tudi v Ljubljani med polurnim srečanjem predstavnikov Porabskih Slovencev s predsednikom državnega zbora *Milanom Brglezom*, ki se je odpravljal na dvodnevni obisk na Madžarsko.

(Na fotografiji, ki je na naslovnici, Gorazd Žmavc in Ferenc Kalmár podpisujeta zapisnik 17. seje mešane manjšinske komisije)

SLOVENSKE DÜŠE VKÜPER ZBRANE

V naši preminauči novinaj ste leko prešteli, ka so Slovenci z Monoštra pa Slovenske vesi 19. novembra veuki svetek držali - djenau pred desetimi lejtami, 18. novembra 2007, so v varaškoj baročnoj cerkvi oprvin služili sveto mešo v slovenskoj maternoj rejči.

»Začnilo se je že prva,« nam je po svetešnjoj meši pripovedala zagovornica slovenske narodnosti v madžarskom Parlamenti Erika Köleš Kiss, štera je bila tistoga ipa predsednica Slovenske narodnostne samouprave

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss šté berilo pri slovenski meši

Monošter-Slovenska ves. »Mi smo na svoji djilejšaj dosta premišlaval, ka bi leko kak samouprava eške naredili, ka aj bi se domanja rejč tú v Varaši bole gordržala. Ka aj bi se lidgé bole batrivno pogučavali po domanje. O tem smo se ranč tak pogučavali, kak lepau je inda svejta bilau, gda so v cerkvi vse slovenski molili pa slovenski spejvali. Na gospauda Kühara smo se to večkrat spominali, vejpa v Varaši živé dosta Slovencov z Gorenjoga Senika.«

Djenau v tistom leti so s Traušča v varaško cerkev Marijinoga vnebovzetja prejkprišli plebanoš Ferenc Rimfel, nam je pripovedala nekdešnja predsednica. »Prva kak bi sé prišli, so nam v Traušči gučali, aj malo pridemo k njim to k svetoj meši, vej so pa nas cujnavčeni. Gnauk sem si pravla: lidgé, vejpa vöopitajmo, ka brodijo od slovenski meš.« Gospaud

Rimfel radi majo Slovence, že v Traušči so jim kauli farofa največkrat Slovenci prišli na pomauč. »Pravli so, ka leko. Aj probamo, če že v Varaši kauli osemstau Slovencov živé.«

Gospaud Rimfel so bili dober poznanec msgr. Franca Režonje, šteri so tistoga ipa bili generalni vikar nauve Püšpekije Murska Sobota. »Ge sem to poznala gospauda Režonjo, depa nej tak fejst, ka bi direktno do nji kak eden prausen človek üšla,« je pripovedala gnešnja parlamentarna zagovornica Erika Köleš Kiss, pa povödala, ka sta se dva dühovnika zgučala ino tak so se z malov delegacijov podali na paut v Mursko Soboto. »Gospaud Rimfel so nas z avtonom pelali. Gospaud püšpek dr. Marjan Turnšek so trnok radi bili, ka nam je tau na pamet prišlo. Pravli so, ka uni zagotovijo dühovnike, šteri do mešüvali, aj se samo zorganiziramo.«

Tedešnji sombotelski püšpek dr. András Veres so to nej prauti slovenskim mešam bili, pa če rejsan je predsednica stejla, je nej bilau potrejbno dogovor na papér dojspisati. »Nej dav-

nik sem uradno gorpoiskala nauvoga sombotelskoga püšpeka dr. Jánosa Székelya, šteri so obečali, ka vse lepau dojspišejo, pa bau edna pogodba med bejdvöma püšpekijama. Tau je lejpo sodelovanje.« Slovenske meše so v varaškoj cerkvi držali vsikšo tretjo nedelo v mejseci, od septembra do majuša. »Vsikdar smo se leko pogučali pa mešo za en keden kisnej dali, če so meli domanji Slovenci kakši vekši program ali so gospaud nej meli časa. Gospaud Režonja so nam pomagali pri organizaciji praušk to pa zadnjič celau prišli z nami.«

Dugo cajta so pozvani dühovniki s Slovenije v slovenskom knjižnom geziki mešüvali, vörnickete pa so gospaude lepau prosili, aj donk po domanje mešo slüžijo. »Námé so ženske večkrat prosile, aj probam mešo po našom dojspisati,« je pripovedala gospa Erika. »Depa liturgija je donk sigurno naprejspisana, ne more se vsikši cujmejšati. Pravla sem pa gospaudi Režonji, pa ženske so jim to pravle, ka naša starejša generacija knjižno ne razmej. Gospaud Režonja so te prosili gospauda püšpekovoga vikara Lojzeta Kozara, šteri so s pomočjauv naši mešni knjig vküppostavili cejlo liturgijo v našom domanjom geziki.«

Od tistoga mau so se vsi dühovniki iz Slovenije trüdili, ka aj bi eške predge v domanjoj rejči bile. »Franciškanski barat Benedikt Emberšič, narodjeni na Goričkom, so to po domanjom mešüvali. Gospauda Zorana Cara sem po telefoni prosila, aj po našom mešüjejo. Gda so prišli, so pravli: 'Vejte ka, gospa Erika, ge se malo zatok bo-

gim, ka sem po domanje eške nikdar nej mešüvo.' 'Kak te vi gučali, tak mo mi sledili,' sem dala valas.« Ženske so prej tak rade bilé, kak liki bi prej »gospaud Kühar nazajprišli.«

Msgr. Franc Režonja: »Ščemo, ka bi doma, z mlajšami to gučali v maternom geziki.«

Slovenska zagovornica vsikdar povej, ka je naš materni gezik porabska rejč. »Moremo go gordržati, ovak se pozabi. Aj mladina čüje, ka po domanje molimo pa spejvamo. Aj se navčijo ali aj donk začütijo tisti posabni žma toga gezika.« Ranč tak brodijo gospaud Franc Režonja to, šteri so v preminaučom desetletji skoro pri vsakšoj varaškoj slovenskoj meši slüžili. »Materni gezik je svetinja, dragoceni dar od Boga. Moremo ga poštvovati ino cejniti, za toga volo mam slovenske meše. Té meše lidgé najbolje razmijo, pri nji sodelüjejo, spejvajo ino molijo, zatok jim davam batrivnost, aj eške dale radi majo slovensko rejč, pri sveti mešaj to.«

Gospaud püšpekov vikar za narodnosti so pred desetimi lejtami rade vaule gorprijali pozvanje v Monošter. »Z veseldjom odim med Porabske Slovence mešüvat, vejpa rad je mam. Prine-

so sem jim slovensko rejč ino svoje srcé,« so povödali gospaud Režonja pa cujdali: »Ščemo, ka bi doma, z mlajšami to gučali v maternom geziki. Zatok želej m povödati vsejm vörnikom, gda prihajajo k meši, aj doma to molijo v domanjoj rejči, tau je slovenski. Aj gezik prejkdajo svojim mlajšam.« Glavni celebrant jubilejne svetešnje meše so eške povödali, ka bi fajn bilau, če bi meli porabski mlajši vöronavuk v domanjom maternom geziki. »Če poglednem, što odi k

mešam, so tau od moji lejt naprej tagor,« je opozorila Erika Köleš Kiss. »Depa včási zatok vidim mlade, ništarni stari stariške s sebov pripelajo vnüke.« Na pamet je vzeti, ka lidgé sploy čakajo slovenske meše, pri šteraj pa se leko med seuv srečajo to, pravi zagovornica Erika. »Gda vö s cerkve dejo, se malo stavijo ino pripovejdajo, če je lejpi cajt, dostakrat edno cejlo vöro. Lidi tau vküperdrži, slovenske düše so na ednom küpi. Malo se vözgučijo, ka je z žlatov pa padašami, ka se je dobroga ali lagvoga zgaudio. Malo stari cajti to naprej pridejo. Pa če samo edna mlajša ženska stogi pauleg, ali pa mlajši kaj poslüšajo, leko dobijo volau, ka se brigajo za rejč, za kulturo. Mi smo v Porabji eške itak tú ino vü pam, ka eške dosta lejt tú baudemo.«

-dm-

foto: K. Holec

PREKMURJE

Varašanci

Občina Törnišče svoj občinski svetek slavi 16. novembra v spomin na leto 1267. Pred 750. leti je bilou na té den prvo paut neka rejči zapisanih o njihovi cerkvi Blajžene Device v Črnci (tak se je te zvalo Törnišče). Cerkev (gnesden je romarsko središče murskosoboške škofije) je bila že od samoga začetka posvečena Mariji, in ške gnesden je tak.

Ob tom visikom jubileji so v vesnicaj Gomilica, Nedelica, Renkovci in Törnišče lidge posadili 80 drejv, pripravili pa so ške več prireditev. Glavna je bila v Jeričovom daumi. Ob toj priliki je generalni konzul Republike Madžarske v Lendavi Gyula Földes županji Vesni Jerala Zver prejkdau elektronsko verzijo listine krala Béle IV. iz leta 1267, v steroy je bila prvo paut omenjena törniška cerkev. Občina je poskrbela za izdelavo faksimilov té listine in jih je vküper z replikami listin v vekšom formati dala domanjój župniji. Pouleg toga je županja kovaškomi in šauštarskomi cehmeštri prejkdala obnovlene cehovske knjige in v svojom guči ške pravla, ka obnavlajo v občini spomenike zatau, »ka do leko na našo zgodovino ponosni tüdi naši mlajši«.

Törnišče ma rejsan zanimivo zgodovino. 1524. je gratalo trg, 1548. pa je daubilo varaške (zatau vsi, steri živejo v tom kraji, ške gnesden radi pravijo, ka so oni Varašanci) pravice, stere so jim omogaučile, ka so nej plačüvali porcij, volili so svoje birouve in ob nedelaj so leko meli senja. Tüdi zavolo toga so se razvile obrti, šauštarska, sabauska in kovaška, stere so se organizejrale v cehe. Pravila tej cehov je potrjevala cesarica Marija Terezija.

Silva Eöry

Sobočanec Alojz (Lujz) Grmič

RAD SE POTEPA PO SVETI

Alojz - vsi ga bole poznamo kak Lujza - Grmič je Sobočanec že od rojstva: »Gor sam raso v Gregorčičovi vilici, v zidini, v steroy so živeli tisti, steri so na panaufi delali. Tau je pauleg prve osnovne šaule, kama sam tüdi v šaulo odo. Samo prvi dve leti sam odo na drugo šaulo. Ške prva sam v vrtec odo, nejdaleč od dauma, v parki. Tau je te biu te ške edini vrtec v Soboti. Pauleg šaule je bilou športno igrišče, na sterom sam dosta cajta preživo. Leko povem, ka sam na igrišči gor zraso. Od atletike do hokeja na travi, košarko in rokomet, vse smo špilali. Moj prvi šport je biu košarka, v atletiki pa je sestra bila slovenska prvakinja v metanji krugle.«

Čiglij je biu fejst povezani s športom, se je po zgotovljeni osnovni šauli odlaučo, ka de v paversko šaulo. »Delo sam sprejemni izpit (felvételi vizsga) na grafični šauli, pa so me tam nej vzeli, v ekonomsko tüdi nej, steu pa sam zgotoviti bar eno srednjo šaulo, in tak sam te šau v Rakičan, gé sam se kak varaško dejte bar navčo, ka je pšenica in drugo, ka raste na zemlej,« s smejom na lampaj pove sogovornik in cujda: »Nejsam biu sam. Več nas je bilou iz Sobote. Dostakrat smo peški šli v šaulo. Pozimi je nej bilou tak fajn, sploy te, gda smo že ob štiraj zrankoma v štali mogli pri deli s kravami pomagati. En den na keden smo se nej včili, te smo na njivaj ali pa v štali pomagali.«

Po zgotovljeni srednji šauli je Lujza Grmiča paut odpelala nazaj k športi. V Ljubljani se je vpiso na visko šaulo za telesno kulturo. Po dve letaj, te se njemi je naraudo sin, je prišo domau in je steu naprej študerati ob deli, samo

njemi je ob držini tau nej gratalo. Prvi petnajst let je včiu telovadbo na »svojoj«,

Alojz (Lujz) Grmič

paverski šauli v Rakičani, vmes je napravvo ške trenerko vižgo za košarko in potistom je kak profesionalni

Rad se vozi z motoron

trener v Murski Soboti delo okraug 15 let: »Prvo sam trenero moške, po tistom ške ženske, stere je bilou leži trenerati, ka bole poslušajo. S soboškimi gimnazijkami smo te bili tüdi državni prvaki. Nej pa sam biu samo trener, tüdi šofer in psiholog.«

Tüdi gnesden je ške fejst povezani s košarko. Kakste leko septembra v naši novinaj že prešteli, je biu v Carigradi, gé so slovenski

košarkari dosegnoli velki uspeh, vej pa so bili najbukšiši na evropskom prvenstvi.

Že prva jih je odo gledat, tüdi te, gda so ške nej bili tak uspešni. »1970. leta je bilo v Ljubljani svetovno prvenstvo, na sterom je Jugoslavija prvo paut bila najbukša. Tau mi je tüdi v lejpom spomini ostalo, tüdi transparent, ka so ga meli navijači na tribuni. Na njem je pisalo »Luna vaša, zlata naša«,

raztolmači Lujz Grmič, steroga je nej samo šport potegno v svejt. Zdaj, gda je v penziji, sploy rad odi

naokauli. Vsakšo leto deta z ženo Dragico na dopust z motorom, tak ka sta že dosta evropski rosagov prevozila: »Zgaudilo se je tüdi, ka sam pred leti, gda sam nej ške meu telko izkušenj, tüdi spadno z motorom, samo volé sam nej zgübo. Moja najdukša pout na motori je bila Madžarska, Romunija, Moldavija, nazaj v Romunijo, Bolgarija, Makedonija, Albanija, Črna gora, pa prej k Bosne

in Hercegovine in Rovaške nazaj domau. Tau je trpeplo 16 dni, napravo pa sam malo več kak štiri gezero kilometrov.«

Nej samo z motorom, tüdi s fliгарom, cugom in busom je že dosta sveta obhodo. Od 1994. leta, gda sta z ženo potovala na Malto, si je vsakšo potovanje doj začno pisati, zatau, ka pravi, ka bi ovak pozabo, gé je sploy vse biu: »Kak penezi dopüščajo, odiva, tüdi do trikrat na leto. Leko povem, ka sva bila že na vsej celinaj, samo v Avstraliji nej. Začno sam z eno mariborsko agencijo Sonček, po tistom, gda je moja pajdašica Rada odprla agencijo v Soboti, pa največkrat potiüvlem s Pütro. Rajši dem z agencijo, ka maš te eno garancijo, tak je bole gvüšno.«

Pauleg Murske Sobote, v smeri Bakovci, gé eno umečno napravveno jezero, steromi pravimo Kamenšnica. Ške gnesden vö z jezera kopajo šauder. Že več kak štirideset let ma tam surfaški klub postavljeni en mali leseni ram. »Mi smo windsurferi, tisti, če po doma nje povem, ka stogimo na blanji pa mamo eno jadro, in nas te vöter nese. K nam se pridejo tüdi lidge koupat, mamo tüdi male čonakline. Pripravlamo tüdi piknike za naše člane, tak ka, sploy vleti, preživem dosta cajta tam,« ške pove Lujz Grmič, steri z zanimanjom gleda tüdi na plane, kak bi tau jezero bole vred vzeli, tak ka bi bilou ške bole namenjeno za rekreacijo in turizem: »Že šestkrat so meli plane, kak bi tau jezero vred vzeli. Vü pam, ka zdaj bau neka s tej planov. Rejsan pa ka de dosta penezov trbelo za tau.«

Silva Eöry

Fotografije: osebni arhiv

Den starejših občanov na Dolnjem Seniku

Dolgoletna navada je v naši vesi, da se vsako leto pozdravijo starejši ljudje.

Tak je bilo letos tó 11. novembra v tretjotvorji v kulturnem domu. Vsi

župan pred dvöma kednoma. Prireditev je bila tudi letos zelo ganljiva. Župan Zsolt Monek je s toplimi rečami pozdravo navzoče v imeni vaške, nemške in

eno okinčano trnjavo rožo.

Potistim smo lahko poslušali recitacije in zgodbe, katere so zbrali pa tudi prebrali sami predstavniki občine.

Imeli smo tudi gosta, malega Rolika Erdélyija, štiri leta starega bežnika, ki je preživel že več operacij pa ga čaka še ena velika operacija, da bo lahko sam hodil. On je povedal, bolje povedano predstavil zelo lepo, dolgo pravljico. Dobil je velik in topel aplavz. Po kulturnem programu so se župan in predstavniki pogovarjali z navzočimi. Kuharice sakalovskega otroškega vrtca so pripravile zelo okusno večerjo. Počutili smo se zelo dobro in smo hvaležni vsem, ki so pripravili, organizirali ta lep dan, tudi usta-

novam, ki so podprle prireditev. Uradu za razvoj zdravstva v Mo-

Starejše so pozdravili mladi pa občinski delavci

tisti, ki tau leto dopunijo 62 let, so bili pozvani na tau prireditev.

Povabila ne pošilajo po pošti, ampak da bi bilo to bolj osebno oz. čustveno, so je nosili okauli predstavniki občine, med njimi tudi

slovenske samouprave. Posebe so mislili na tiste, ki so tau leto imeli okrogli rojstni den, sedemdesetoga, petinsedemdesetoga, osemdesetoga oz. na najstarejšo osebo v vesi. Nji so pozdravili z

Če je stoj prosjo, so ma sodelavci Zdravstvenoga doma v Monoštri zmerili krvni tlak

noštru, Ministrstvu za človeške vire in Zdravstvenemu domu v Monoštru.

Erika Glanz
Foto: Zoltán Nagy

PRIPRAVLALI SMO SE NA ADVENT

Slovensko društvo v Budimpešti je v soboto 18. novembra priredilo delavnico. Lani aprila smo imeli gastronomsko delavnico. Pekli smo

Postili smo se. Nejsmo mesau djeli, samo v nedelo. Na Licijovo so po bičke odli »kokodakat«. Vertinjam so želeli vse dobrega, iz vsega dosti,

kloce smo küjali: jabolke, grüške in slive. Pod stolom je bila borojca, ka so go malo vužgale. Mlajši so po obedu mogli vö iti pa kauler rama so bila drevja, so je mogli trausite. Tau so gunčali, da so trfinili drejvo: »V leti tak puna boj, kak zdaj moj

spominjali, gda smo delali vejnce. Dosti vse smo si pripovedjali. Malo smo jedli pa nazdravili. Mi smo zdaj tó na žira krü pa lük djeli, kak prvin doma, prinesli smo domanji pokaraj pa domanja jabolka. Fajn smo se počutili.

Členi društva z napravljenimi adventnimi vencí

in kuhali staro porabsko gesti. Zdaj smo pa redli vejnce za advent. Takšne, ka je dejamo na dvera pa na stole. Prvin smo doma v Porabji nej delali vejnce. Ovak smo se pripravljali na advent. Te so se začnile zordjenice, sv. meše zuzrankoma v šestoj vöri. Odli smo k tej mešam. Druge adventne šege so tó bile.

pa so kaj dobili, kakšne krajcare ali kaj drugoga. Dosta djajec so želeli, kak na pauti kamenje. Na Licijo nej-smo smeje šivati, ka prej kokaušom rit vküper zašijemo, pa nedo več jajc nesle. Gda je pa prišo sveti post (24. december) te je na den samo trikrat leko djo. Samo podne se je leko nadjo. Ka smo djeli? Pošüšene

Babice so vküper delale z vnukicami

želaudec...« Tau je pomejnilo, naj dosta sadja bode na drejvaj.

Vert je pa meklau vzejo pa je kauler rama od stene vkraj mejo pa gunčo: »Vse lagve stvari kraj od rama...«. Vse na takšno smo se

Tak smo se mi, Porabski Slovenci, ki živemo v Budimpešti, pripravljali na advent in na božič, gda se je rodijo Jezuš, ki nam prinese odrešenje, radost in se vüpamo, da mir tó.

Irena Pavlič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Jasli se zidajo pa obnavljajo

K taumi, če mirno škemo delati - najbolje pa ženske - so fejt potrebne jasli za varstvo mlajšov. Sploj pa zdaj, gda je vlada ustanovila GYED ekstra (ekstra porodniška podpora, stero dobiš te tó, če deš nazaj delat), ka je za ženske dobro zato, ka že te leko dejo delat, gda so še mali mlajši. Dapa k taumi tau trbej, aj baudejo jasli, gde skrb majo na male mlajše, dočas stariške delajo. V nauvom zakoni so taši predpisi, ka vsakša ves, gde več kak štirideset od trej lejt mlajši mlajšov majo ali pet družin prosí, morajo meti jasli. Pa tak je tau v Železni županiji tó. Pa tau je nej samo po vasaj, liki po varašaj tó tak, gde je vsigdar več prošenj, ka bi male v jasli dali, zavolo tauga vsigdar več mest morajo napraviti, starejše jasli pa obnoviti. V Somboteli 538 mest majo za male mlajše, dapa samo na papiri, zato ka v resnici telko nega. 42 skupin majo. Prvin so mlajši zvekšoga tak od dvej trej lejt stari bili, zdaj, zavolo GYED ekstra že od pau leta naprej stare mlajše dajo vpisati. Te nauvi zakon dosta družin vöponüca pa obadva stariša delat deta, gda so še mali mlajši. Zaman je zdaj tak naglo dosta mlajšov gratalo, jasli več mlajšov samo te leko vzemejo pa dobijo za nji podporo, če za obdobje treh let nazaj vöpokazejo, ka je bilau več mlajšov, kak oni mesta majo. Ta situacija vala skur za vse železnožupanjske varaše, zvün Monoštra. V Monoštri, leko povejmo, ka je idealna situacija, dapa za tau se je mesto dosta trüdílo. Vzdrževanje varaški jasli Tótágas več samouprav ma prejk. V peti skupinaj za 68 mlajšov majo mesta. Tau so tak leko dosegli, ka štiri lejta nazaj so obnovili jasli pa etak so te več mest leko vönapravili za mlajše.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Klemenčič uspešno preстал interpelacijo

Pravosodni minister Goran Klemenčič je uspešno preстал glasovanje o interpelaciji, ki jo je zoper njega vložil SDS. Za ministrove razrešitev je glasovalo 18 poslancev, proti pa jih je bilo 47. V SDS so ministru Goranu Klemenčiču očitali očitno zavajanje javnosti v povezavi z njegovo vlogo na Komisiji za preprečevanje korupcije pri razkrivanju pranja denarja v NLB in njegovo vlogo pri zamujanju z uvajanjem evropskih normativov, standardov in zakonodaje v slovensko pravosodje. Razprava v državnem zboru je trajala 10 ur. Interpelacija proti Klemenčiču je deseta proti članom vlade Mira Cerarja, ki se ji počasi izteka mandat.

Proračunski presežek

Poslanci državnega zbora so potrdili proračuna za leti 2018 in 2019, ki bosta prvič po 10. letih imela presežek. Proračun za leto 2018 je državni zbor sprejel že novembra lani, zaradi izboljšanih razmer pa lahko vlada zdaj načrtuje za več kot 400 milijonov evrov višje prihodke. Prihodnje leto naj bi se tako v državno blagajno steklo 9,68 milijarde evrov, kar je 409 milijonov evrov več od dosedanjih načrtov. Leta 2019 se bodo prihodki povečali na 9,75 milijarde evrov. Vlada načrtuje tudi zvišanje proračunskih odhodkov, a za precej skromnejših 53 milijonov evrov. Kot je v razpravah povedala finančna ministrica Mateja Vraničar Erman, se bo to zgodilo predvsem na račun spremenjene dinamike črpanja evropskih sredstev. Vsi proračunski uporabniki bodo imeli tako prihodnje leto na voljo skupaj 9,63 milijarde evrov. Leta 2019 se bo ta številka povzpela do 9,70 milijarde evrov.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD... OBČUDOVA NE SOSEDOVE ROŽE SO ODCVETELE, BI JIH IMELI TUDI VI?

Sončna novembrska jutra imajo svoj čar. Prva slana še nima moči nad vrtom, kjer se je listje obarvalo v oranžne, rumene, rdeče in celo vijoličaste odtenke, neobrane jagode šipka, črna trna ali jerebika pa čakajo na lačne kljune. Marsikdo ima premajhen vrt, da bi lahko poskrbel za zimske priboljške z ustrezno zasaditvijo, zato se svojim pernatim pomočnikom oddolži s postavitvijo ptičjih krmilnic.

Opazovalce narave, predvsem vrtnega okrasja, nenehno mika in vznemirja, pa tudi razveseljuje, ko opazimo rastlino v njeni popolni okrasni vrednosti. Naj bo to v listju, v habitusu ali cvetenju. Pred nekaj dnevi sem morala vnukinji, ki mi je pomagala pri jesenskih opravilih, razložiti, kako da vse rastline ne živijo enako dolgo. Tako sem ji morala na kratko razložiti, da jih delimo na: *enoletnice* (žametnice, cinije, zajčki), *dvoletnice* (mačehe, spominčice, marjetice) in *trajnice* (plamenke, sretene, hermeline, žajblji, jegličiči).

Res je, da ima vsak drugačen pogled na lepoto in barvo cvetja. Nekaterim so všeč listi, spet drugim cvetovi, lubje, razrast. Težko bi našli rastlino, ki bi v vseh kriterijih ustrezala vsem okusom.

Današnji vrtni oblikovalci-krajinariji se vse bolj nagibajo k zasaditvi trajnic. Kaj odlikuje trajnice, da pritegnejo pogled obiskovalca in ljubiteljskega zbiralca rastlin? V prvem primeru cvetenje in barva cvetov (daljši kot je čas cvetenja, boljše je), v drugem primeru ljubitelja pritegne odpornost rastline v okolju, kjer bo rasla v vrtu, potem lepi listi (oblika, barva) in nenavadni plodovi ter šele na

koncu cvet. Želimo si, da bi bil vrt zanimiv celo leto, ne samo v spomladanskih in zgodnje-poletnih mesecih. Cvetov na spomlad je po vrtovih veliko, da ne rečem preveč. Poleti in

Hermelike so izjemno medonosne rastline, primerne tudi za šopke

jeseni cvetočih rastlin v vrtovih skorajda ni (svetla izjema so jesenske astre, homulice, krizanteme). Ker ni cvetov, je v vrtu posledično manj koristnih žuželk (metuljev, čebel, čmrljev) in ptič. Biološka pestrost, ki jo naredimo z različnimi rastlinami, pomeni, da imamo manj dela in veliko naravnih pomočnikov (ptiči, žabe..), ki nam pomagajo pri ohranitvi krhkega ravnotežja

v umetnem ekosistemu. Ob sajenju trajnic uporabljamo tudi primerno organsko gnojilo, ki jim bo nudilo kakovostna hranila za rast in razvoj. Če ste si zaželeli takšno trajnico, kot ste jo občudovali pri sosedovih, je zdaj pravi čas, da poprosite za delček njihove rastline, kajti veliko trajnic razmnožujemo prav z deljenjem v tem času. Saj pravimo, da je vrt naše vese-

lje in posedanje v domačem vrtu ob raznolikem rastlinju je tem lepše.

Spomladi so prvi od trajnic prebujeni jegličiči, ki rastejo na različnih rastiščih na vrtu.

Primerni so za cvetlične grede in obrobke, kamnite suhozide ter skalnjake, za obrežja ribnikov, v senci dreves in grmovnic. V naravi rastejo v gorah in na vlažnih rastiščih. Nekatero vrsto gojimo tudi kot lončnice in za rezano cvetje. Jegličiči so torej izjemno raznolike rastline, pri njih nas privlačijo živobarvni cvetovi.

Trajnice za mokra tla nam pridejo prav tam, kjer veči-

Orlica - nekatere sorte se tudi same razmnožujejo naprej

na rastlin ne uspeva, pa tudi trava ne. Voda v vrtu je velikokrat dobrodošla, saj vanj vnese dodatno življenje. Ko pa je vode preveč, pa izberemo določene rastline. Znana angleška vrtnarica Beth Chatto, dobitnica nekaj zlatih medalj na prestižnem Chelsea Flower Showu, je v svojih dolgoletnih izkušnjah ugotovila, da se proti naravi ne gre boriti, temveč je treba navidezne

slabosti nekega prostora oziroma zemljišča obrniti sebi v prid. Trajnice, ki so velik okras za mokra tla, so: ligularija z velikimi listi in temno obarvanimi stebli. Poleti se nad maso listov razvijejo stebela s socvetji oranžne barve. Zraste tudi do 150 cm. Kačja dresen je trpežna trajnica, ki lepo uspeva na zelo različnih rastiščih, tudi v mokrih tleh. Sadimo jo na sonce, kakor tudi v polseno. Lepa je v družbi sibirskih perunika, saj cvetijo istočasno, na polsenčnih legah pa v družbi host. Rodgerzija je 150 cm visoka trajnica za večje vrtove, ki se odlikuje po lepih velikih nacepljenih listih. Cveti poleti v belih združenih socvetjih.

Jesen je za zbiratelja rastlin pisana paleta toplih barv, izjemnih cvetov in pestrosti raznolikih razrast. Trpežne trajnice nam bodo v ponos, če bomo opravili v tem času nekaj zelenih prijemov.

Delitev trajnic se lotimo postopoma. Najprej delimo tiste, ki so cvetele prej, končamo pa one, ki so cvetele pozneje. Razdeljene dele posadimo na prosto v dobro pripravljeno zemljo. Trajnice imajo rade svežo zemljo, v kateri so prej rasle kake druge rastline npr. zelenjadnice. Zelo koristno je, da gredo pokrijemo s plastjo šote, da je hkrati zastirka.

NAMIG

Razmnoževanje trajnic z delitvijo je najbolj razširjeno razmnoževanje, obenem pa je tudi najpreprostejše, najcenejše in najstarejše. Da bo vaš vrt zanimiv čez celo leto si privoščite trajnice kot so: spomladi cvetočo zvončnico in oranžno sreteno, poleti cvetoče srčke, plahitico in orlico in jeseni cvetoče hermeline v družbi z zanimivimi travami.

Besedilo in fotografije: Olga Varga

Razstava

S KRAVO CIFRO NA KMETIJO

Naše delavnice s sloganom S kravo Cifro na kmetijo so se v mesecu oktobru končale. Vseh 5 porabskih narodnostnih vrtcev je obiskalo vzorčno kmetijo na Gornjem Seniku, kjer smo v družbi

Navzoče je na otvoritvi razstave pozdravila sekretarka ZSM Gyöngyi Bajzek

krave Cifre spoznavali dela na vrtu, travniku, njivi in v sadovnjaku. Otroci so veselo raziskovali naravo, si pridobivali nove izkušnje z živimi bitji in spoznavali naravo z vsemi čuti. Na delavnice smo se v vrtcu pripravljali dalj časa. Naučili smo se slovenske pesmice, deklamacije in veliko novih besed glede na temo, ki so si jo posamezni vrtci izbrali. Izdelovali smo plakate, risali risbice, nastalo pa je tudi veliko lepih otroških izdelkov. V četrtek, 16. novembra, smo skupaj z Zvezo Slovencev na Madžarskem v slovenskem centru v Monoštru pripravili zaključno razstavo delavnic S kravo Cifro na kmetijo. Razstava je bila sku-

Vzgojiteljici asistentki Andreja in Romana z malčki

pek vsega, kar so se otroci naučili in doživeli tekom delavnic. Razstavljeni so bili tudi različni izdelki, ki so jih otroci izdelali na temo jesen. Med razstavo so bile ves čas projicirane fotografije otrok, narejene na posameznih delavnicah, katere so si obiskovalci lahko ogledovali.

Pripravili smo tudi kratek program za obiskovalce, na katerem so sodelovali tudi otroci. Najprej sva vzgojiteljici asistentki z lutko kravo Cifro in zajčkom predstavili vse delavnice po temah. Nato pa smo skupaj z otroki nastopili s pesmicami, deklamacijami in igrami. Otrokom sva pripravili tudi pobarvanke in pečate. Preživeli smo prijeten večer v družbi otrok, njihovih staršev in drugih obiskovalcev.

Zvezi Slovencev na Madžarskem in njenim sodelavcem bi se radi zahvalili za lepo sodelovanje in pomoč, vodji Vzorčne kme-

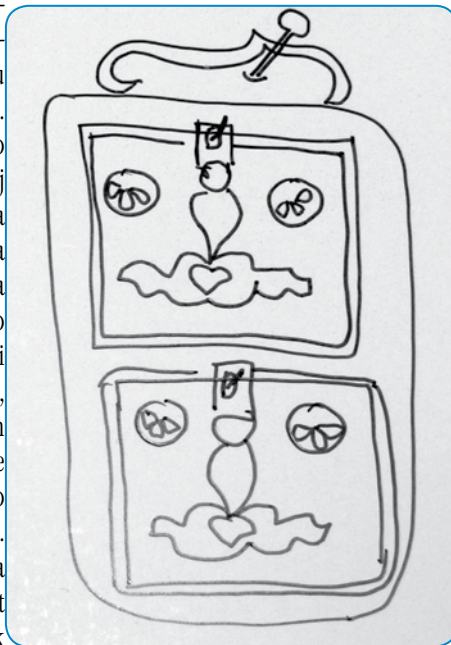
V künji inda in gnes (47)

Redli/rejdlí-pečica-sütő

Inda so pekli mesau pa reteše v peči, mesau pa na gnišči v ponvi tő. Sledik so v künjo

veuki špajet nutzozidali s kaklinami ali je biu samo vöobeldjeni. Te špajet je emoze ejkstra dva aj tri redlina. Dva za peči, ednoga pod špajetom pa za segrevanje. Po tistom so nutprišli šamedli špajetke, šteri so meli eden redli. Kak vraučej bau v redlini, so ravnali s šuberom. Tau je bila edna palca, štero so nutpa vö vlačili, takso ravnali cug v redlini. Zvün toga, ka so pekli mesau, reteše pa paukaraj, so redli nücali za tau tő, ka so škipke redli. V laboško so vlejali segnjeno mlejko, pa so

v redlini segrejavali. Mlejko je vküpskočilo, škipke so vööz-mikali.

Gnes so redlinge na plin ali na električno. Pri ništernaj leko nutpostavimo, kak vraučej aj baudejo.

Marija Kozar

tije na Gornjem Seniku, gospe Andreji Kovač, pa, da so si otroci lahko ogledali kmetijo, obiskali Hišo jabolk in tudi sodelovali

Del razstave

pri gastronomski delavnici, kjer so pripravili jabolčno pito in naredili sadno solato.

Vzgojiteljici asistentki:
Andreja Serdt Maučec in
Romana Trafela

porabje.hu

... DO MADŽARSKE

Umrí je István Konkoly, bivši sombotelski škof

V 87. letu starosti je umrl bivši sombotelski škof István Konkoly, ki je 19 let vodil sombotelsko škofijo. István Konkolya so leta 1954 posvetili v duhovnika v sombotelski stolni cerkvi, potem je kaplanoval v več krajih, med drugim tudi v Rábagyarmatu blizu Porabja, prva njegova župnija je bila v vasi Szőce v krajini Őrség. Med letoma 1963 in 1972 je bil tajnik takratnega sombotelskega škofa Istvána Kovácsa, od leta 1972 je bil župnik župnije Gencsapáti. 5. junija leta 1987 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za škofa sombotelske škofije, 11. junija ga je kardinal in nadškof nadškofije Budimpešta-Esztergom László Paskai posvetil v škofa. V času njegovega škofovanja je leta 1991 obiskal Sombotel papež Janez Pavel II., v njegovem času se je začel proces za beatifikacijo župnika Jánosa Brennerja in so imenovali za blaženega zdravnika Lászla Batthyány-Strattmanna. István Konkoly je skoraj dve desetletji služil kot škof, v tem času so v škofiji zgradili več kot 40 cerkva, molilnic ali prostorov za skupnosti. Med drugim se je v njegovem času začela in končala obnova sombotelske stolnice, ki je bila v času druge svetovne vojne hudo poškodovana.

Premalo otrok, vse več starejših

Od prvega popisa prebivalcev ni bilo tako malo otrok na Madžarskem kot lani. Ob prvem popisu leta 1870 so popisali 1,8 milijona otrok, mlajših od 15 let, njihovo število se je do leta 1910 dvignilo na 2,6 milijona. Tudi po drugi svetovni vojni je živelo več otrok (2,3 milijona) v državi kot lani, ko je Centralni statistični urad opravil pri določenem delu prebivalstva popis. Število rojstev je začelo upadati že v 70-ih letih prejšnjega stoletja, tako je živelo lani v državi le milijon štiristo tisoč otrok. Prav obratno je pri starejših, medtem ko je živelo leta 1870 na Madžarskem le 144 tisoč ljudi starejših od 65 let, je bilo njihovo število lani milijon osemsto tisoč. Med tem časom se je seveda podvojilo število prebivalcev v državi. Indeks staranja kaže, da je leta 1870 na 100 otrok živelo v državi 8 starejših, lani pa 128 starejših.

Samo pero pa papir sem mejla

Ferencina Anuška, po možej Dončec, na Verici živejo. Oni so tisti, steri so z njive v pisarno prišli. Najprvin na veriški sledkar pa na števanovski tanač (vaški svet/občina), gde so porcije (davke) vöračunali pa proračune vtjüppostavljali za ves. Tau je nej malo delo bilau, zato ka nejsu meli šolé, dapa istina, računati so pa fejest dobro znali. Kak težko so se vzeli za tau delo, tak dolgo so tam ostali, cejlak do penzije.

- Tetica Anuška, pomalek je advent, tašoga reda so prvin zordjenice bile, kama ste vi tö vsigdar redno odli. Kak je pa tau gnesden?

»Zdaj ji že nega, tau je samo prvin bilau. Dosta pa dostakrat sem odla na zordjenice, pa nej samo dja, liki cejla ves. Tašoga reda zazranka rano v šestoj vöri je meša bejla, samo telko, ka nej bilau predge. Lüstvo je te še pejšti odlo, te tau, kak smo töj vrkar, se tak zovemo, ka Gorejnji, mi smo töjta po pauti odli. Tisti dolejnji tau se je tak zvau, ka Kautrdje, tej so pa tam prejk odli, kak je kulturni daum, prejk po dolej, pa kak je v Tamas gauštji križ, tam so vöprišli po tauj kračešoj pauti.«

- Te je še lüstvo bola doma bilau, zato so leko tak vörno na zordjenico odli, nej?

»Tau istina, ka delat so nej odli, dapa te je še lüstvo dosta bola vörno bilau kak zdaj.«

- Vi ste kama odli v šaulo?

»Dja sem v Števanovce odla, vsakši den ta pa nazaj pejški. Mi smo vsigdar duže odli, kak bi trbelo, zato kak so mlajši, pozimi je vsigdar čujskanje bilau. Te je še samo šest razredov bilau pa staušest mlajšov, prvi pa drügi klas sta bila vtjüper, pa te od tretjoga do šestoga razreda. Edna brcetkorca (učiteljica) je bejla, stera je male včila, prvi pa drüdjji razred, drüge je pa eden školnik včejo.«

- Kak vas je telko mlajšov mesto melo v učilnici?

»Tak, ka na ednoj stolici nas je šest sejdlo, gda se je stolica strla, te smo dolazleteli pa smo spodkar na zemlej sejdli. Tam smo najraj sejdli, zato ka te nas je školnik nej

Ferencina Anuška z Verice

vido. Dja sem se leta 1928 naraudila, v šaulo sem leta 1934 začnila odli pa leta 1940 sem šesti razred vözopodla.«

- Vi ste meli knjige?

»Meli smo, gnauk edne za prvo pa za drügo leto, pa te še edne od tretjoga do šestoga razreda. Zvün tauga smo še meli edno tablo pa na tau tablo smo s krajdov pisali, če kaj nej dobro bilau, te smo s sivačom (spužvo) dolazbrisalali pa smo leko na nauvo napisali. Dja sem se naletja navčila pisati pa šteti tü, vejn zato, ka dobro brcetkrco smo meli, stera se je Fehér Teréz zvala. Gda smo v vekši razred odli, te nas je pa Orbán Ferenc včejo, tau je eden fejest siguran (strog) školnik bejo. Tam, če stoj nej dober bejo, tak nagnauk je dereš daubo.«

- Tau bitje je te valalo, več so nej bilej lagvi?

»Samo misliš, te so se malo pobaukšali, dapa sledkar so ranč tak lagvi bilej, najbola podje. Bilau je tak, ka te školnik je za nami üšo, gda smo domau šli, zato ka so podje dekle šprickali, pa te je dobro zmlato.«

- Gospaud Markovič so tö sigurni bili?

»Še kak, dostakrat so vöje vlačili, če stoj nej vedo ali lagvi je bejo. Gospaud Markovič so potistim prišli v Števanovce, gda so župnik Deli István mrlji leta 1934, pa cej-

lak do smrti, več kak petdeset lejt so bili na števanovski fari. Gospaud Mrkovič, kak mešo, tak mlajše pri verouki so slovenski včili, pa oni so nej Slovenec, liki Hrvat bili, dapa navčili so se slovenski. Gospaud, dočas, ka töj na Verici je bejla šaula, so sé tü odli, večkrat so se töj po našoj pauti šetali gora pa dola pa molili dočas, ka se je vöra nej začnila. Gnauk so mojomma pokojnoma možej tau prajli: »Tau drejvo vövsejči pa drugo posadi.« Moj mauž pa pravi, ka tista drejva več nede askala njema. »Nej trbej samo zase brodit, liki na drüge tö trbej brodit,« so prajli gospaud Markovič. Gospaud Markovič so sigurni bili, dapa trbelo, vej pa stau šest mlajšov je bilau, ovak bi nej ladali z njimi.«

- Tetica Anuška, ka ste delali potistim, ka ste šaulo vözopodli?

»Ka sem delala? Doma sem štjüfke brala, grbanje smo sišili, tau smo odavali pa tak smo malo peneze služili. Od leta 1942 sem pa že tak začnila na repo odli (na sezonsko delo), najprvin na Intapuszta paulak Celldömölka. Te je še nej bejla granica pa palejr je s Slaskoga, s

Čöpenec bejo, ka je lüstvo vküpbrau. Taši mali človek je bejo, pa tak se je zvau, ka Migaš. Najprvin sem samo na šest mejsecov leko üšla na repo delat, zato ka sem znauva v šaulo mogla odli. Tak so prajli, ka tisti, steri so samo šest lejt odli v šaulo, tisti so dvej leta mogli ponauvljati, te je taši zakon bejo. Dobro se sponim, da smo na Intapuszti delali, ranč te so bombe lüčali na Celldömölk, tau je strašno bilau gledati, najbola te, gda so láncoš (verizne) bombe lüčali. Ovak smo nej mogli domau, ka cug nej odo, kak s kauli do Körmenda od tistac pa s cugom do Šalovec. Potejn leta 1943 sem na Lesaljapuszta üšla delat, tau je tam, kak je Réde v županiji Veszprém. V trej mejsecaj smo šest tjednauv drügo nej delali kak žetvo, te sem dja petnajset lejt stara bejla. Štirideset koscov je rezalo, dja sem pa za štrtim koscom brala. Najprvin smo z dječmenom začnili, te z žitov (rž), te bükköny pa pšenico smo želi.«

- Kelko sta plače dobili?

»Nikanej, samo sildje smo dobili za plačo. Tam je tašo lagvo djesti bilau, ka strašno.«

- Gda ste več nej odli na repo, te ste kama šli delat?

»Najnaslejdnje sem na Uraiüjfaluna delala do oktobra, pa te sem sé prišla na Verico na tanács (občino). Tau je tak bilau, ka odtec je titkár (sekretar) na Bajánsenye odišo, töj pa nikoga nej bilau, zavolo tauga so namé nangučavali. Dja sem prajla, ka dja nemo domau üšla, zato, ka dja se k taumi ne paunim pa ka mo te töj, vejpa samo osem razredov mam. Domau sem pisala, ka dja nemo üšla, dapa moj brat Djuši je za menov prejšo pa pravo, aj se patjivam, ka moram delat titi, če štjem ali nej.«

- Kak je prvi den bejo, gda ste začnili?

»Vejš ka, te je Magyarič Pišta töj bejo titkár, pa on je zamé strašno dober bejo. Mena je sir tau pravo, Ana, en den samo tau napravi, drugi den tau, pa te de šlau, te se ne zmejšoš, pa te tak se pomalek vcujzemeš. Te sem še nej titkarca bejla, samo administratorka. Gda je Magyarič odtec kraj prejšo, so namé steli za titkára, dapa dja sem nej vzela, raja sem na Senik odišla delat. Te je iz Števanovec Breznjatjina Mariška prišla, dapa ona se je tö nej baugvej razmila, ka pa kak bi trbelo delati. Nej sem dougo bejla na Seniki, zato ka oktobra sem odišla, marciüša se je pa že tak hči naraudila. S porodniške sem na Verico üšla nazaj delat kak administratorka, dapa delala sem titkárovo delo tü, zato ka Breznjatjina Mariška v Andovce odišla v krčmau. Do sedemdesetoga leta sem töj delala, dapa dosta sem odla v Števanovce, zato, ka te so pa tam tabor zidali pa vse finančno, ka je tam bilau, sem dja delala. Potejm je tanača več tak nej bilau na Verici, pa dja sem taša kirendeltségvezető (vodja izpostave) gratala. Leta 1975 je več tau že tü nej bilau, pa dja sem te tak v Števanovce prejšla, gde so se k mena držale vse fele porcije (davki), dapa proračun (költségvetés) sem zvekšoga tü vse dja delala.«

- Tau ste se vse sami od sebe navčili?

»Tak sam od sebe, dja sem vsigdar tau gledala, ka je prvi pred menov delo, kak pa ka je delo. Leko povejm, ka dosta dela je bilau, posaba je trbelo računati porcije za notri pa zvüna vesi (bel és külterület), pa te še posaba, kelko zlati koron vrejdnosti ma eden hektar. Tistoga reda so nej bili računalniki, dja sem samo edno pero mejla pa eden papir, pa itak vse sem tanaprajla.

Karči Holec

»Čakaj, ti taljanska fara«

Duplanska monarhija Avstro-Ogrska je leta 1878 prejkvzela Bosnijo in Hercegovino, leta 1908 pa go prikročila k sebi. Balkan je bitistoga ipa vrauč, večkrat se je bila bojna na njem. Ka aj bi pokazo svojo mauč, je habsburški prestolonaslednik (trónörökös) *Franc Ferdinand* 28. junija 1914 gorpoisko glavni bosanski varaš Sarajevo, ka aj bi pogledno sodačke manevre. Tam ga je dojstrliu srbski aktivist *Gavrilo Princip*. V Beči so terdjali bojno prauti Srbiji, štero je Avstro-Ogrska napovödala 28. julija. Začnilo se je krvavo bitje, kakšoga so do tistoga mau v Evropi eške nikdar nej vidli.

Cejla monarhija je bila raztalana na 16 korpusni krajin, s šteri so sodacke nutrukivali v vküpne cesarsko-kralove pehotne polke (gyalagezredek). Slovenci med Mürov ino Rabov so slišali pod V. korpus (s centrom v Požonji), nut pa so je zvali v 83. c.-kr. pehotni polk s centrom v Somboteli ino v 48. c.-kr. pehotni polk s centrom v Nagykanizsi. Naši starci so mogli rukivati v vogrške domobranske (honvéd) pehotne polke ranč tak (18., 20., 31. polk).

Sodačke operacije prauti Srbiji so se začnile 12. avgusta 1914. Na srbskoj fronti se je v lejtaj 1914/15 bojüvalo kauli gezero prekmurski sodakov, med avgustom ino decembrom je je spadnilo kauli stau. Na romanarskoj fronti je leta 1916 ranč tak spadnilo stau vogrski Slovincov.

Bojna prauti Rusiji je bila najbolje žmetna, vej so se pa nemški ino avstrijski kameradi na gnauk vojskovali prauti Francuski pa na Balkani. Rusoška sodačija je bila bole krepka pa bole organizirana, kak liki so brodili. Na vzhodnoj (keleti) fronti se je bojüvalo dosta sodakov iz krajine med Mürov

ino Rabov. Največ, šestdeset ji je spadnilo decembra 1914 pri Szuloszowi na Poljskom. Depa bíli so se kauli Krakova, v Karpataj pa pri Lvovi ranč tak. Avgusta 1916 so 48. polk prejk na taljansko fronto poslali.

Aprila 1915 je Taljansko kra-

zemlé tečé. Fronta se je vlejkla med visikimi plaminami, dosta sodakov je mrlau za par mejterov naprej ali nazaj. Med njimi je bilau skoro 250 vogrski Slovincov tö.

Cesar *Franc Jožef* je novembra 1916 mrau, na njegvo

»Doberdob, slovenski pojbov grob« - na taljanskoj fronti je mrlau dosta vogrski slovenski sodakov tö

lestvo z antantnimi rosagi podpisalo tzv. »londonski pakt«, s šterim je zatajilo dogovore s centralnimi rosagi. Maja se je Italija obrnuala

Spomenik pred kapejlicov v Slovenskoj vesi - stau lejt po bojni se eške itak spominamo

prauti Avstro-Ogrski, tak se je oprlo veuko bojišče. Eške gnes ga poznamo pod imenom »soška fronta«, ta reka Soča (Isonzó) pa po vekšom tali prejk slovenske etnične

mesto je po 68 lejtaj kralüvanja stauo *Karel IV.*, šteri se je trüdo, ka bi podpiso ejkstra mér. Tau se ma je nej prišikalo, donk pa so avstrijski ino nemški sodacke pri Kobaridi prejkzbili taljansko linijo, pa njino sodačijo zagnali daleč nazaj. Veseldje je nej dugo trpelo, za en malo so Taljani nazajpotisnili linije. Sploj dosta sodakov je mrlau, vse zidine na fronti so na nikoj prišle, civilno lüstvo je trpelo - zatok so sodacke dostakrat dezertirali, lidgé pa se žaurdjali.

Sodačke medalje ino vále (odlikovanja) je dobilo več kak 1.600 prekmurski sodakov, največ iz 83. c.-kr. pehotnoga polka. Več kak

90 procentov ji je bilau iz soboškoga okraja. Med válami najdemo zlato, srebreno pa bronasto medaljo za batrivotnost ino večféle križe (zaslüžni, Karlov, častniški).

Leta 1910 (pred bojnov) je mejla Slovenska krajina kauli 90 gezero lüdi. Numera tisti, šteri so spadnili ali preminauli, je kauli tri gezero, tau znamenüje 3 procente od vsej. Tau je visiko številu, če gledamo cejlo monarhijo. Veuka večina pokojni je bilau od prausni pejški sodakov, zvekšoga pavrov, od takši, šteri so svoj sodački cajt že dojzodslüžili

pa so je zavolo bojne nutpozvali. Gda je vsikdar menje sodakov ostalo, so mogli rukivati rezervisti, dühovniki, gospodari erbani grüntov ino raniteli držin. Največ sodakov je mrlau zavolo strejlane rane ali zavolo lagve čistauče na fronti (tifus, vročina, tuberkuloza). Djenau numero spadjeni vogrski slovenski sodakov nemo znali nikdar, ranč tak nej številu tisti, šteri so zavolo bojne škodo trpeli (invalidi, psihični betežnicke).

V cajti med oböma svetovnioma bojnama so v dosta rosagaj lepau vönapravili sodačke cintore ino postavili spomenike pokojnim sodakovom. Če rejsan je v »Veukoj bojni« spadnilo sploj dosta prekmurski bojevnikov, najdemo gnes samo malo spominov v gnešnjom Prekmurji - en par spominski tabel na cerkvaj ino samo eden pravi spomenik iz tisti cajtov.

V našom Porabji stogijo spomeniki v Števanovci, na

Dolenjom Seniki ino v Slovenskoj vesi. V tajoj slejdnjoj vesnici geste ulica *Ernesta Sveteca*, šteri se je tam narau do leta 1892. Vö se je navčo za tišlara, kak inas je slüžo v Radgoni, kisnej pa je bio socialistični politični propagandist. Med bojnov, v zimi 1914/15 so ga v Karpataj zgrabili pa ga internirali v sibirijski lager. Tam je dale agitero, kisnej pa stauo med sodake prauti belogardistom. Leta 1925 so ga »prautirevolucionarge« bujli, tak je grato heroj v Jakutskoj republiku.

Na zemlej Slovenske krajine je nej bilau bojni operacij, so pa prekmurski sodacke sodelüvali od začetka do konca bojne. Vojskovali so se ino merali na vsej frontaj, gde so se bile avstro-ogrske sodačije, od Srbije do Galicije, od Poljske do Bukovine, od Romanarskoga do Piava. Samo rejtki so bili pokopani v domanjoj zemlej, drügi so ostali tam, gde so spadnili ali so je zgrabili, dostakrat v vküpni graubiščaj brezi znamenj. Šteri so preživeli, so ranč tak nevo lo meli: bili so invalidi, dovica, mlajši brezi oče, grünti brezi paverski rauk.

Po bojni so se začnile veuke spremembe po cejloj Evropi, v našoj krajini se je najbolje čütülo vrazmo spadanje Avstro-Ogrske ino ž njauv Vogrskoga kralstva. Na pariškoj mirovnoj konferenci so grtüvali nauvi rosagi, Rusijo je na glavau obrnuala sovjetska revolucija.

Vse tau je Slovence med Mürov ino Rabov pripelalo v čistak nauvo situacijo. Eške posaba lüstvo v deveti vesnicaj kauli Varaša (Monoštra), štere so od tisti vihérni cajtov dale začnili imenüvati (po)rabski Slovinci. Tak se začne naša ejkstra zgodovina, gda je Porabje ostalo na staroj strani nauve grajnec.

-dm-

Dela akademskega kiparja Dušana Tršarja v soboški Galeriji

INTIMNA POETIKA BRONASTIH SKULPTUR

Murskosoboška Galerija je za zadnjo letošnjo razstavo postavila na ogled dela akademskega kiparja Dušana

»Te skulpture nam govorijo o življenju, odrešenem vsega nepotrebnega bremena, ki sicer označuje posameznikovo vsakdanje življenje od rojstva do groba,« je zapisal avtor razstave Rober Inhof

Tršarja - Retrospektiva. Razstava je nastala v sodelovanju med Galerijo Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki, Galerijo v Murski Soboti in Društvom likovnih umetnikov Ljubljana. Posvečena je avtorjevi 80-letnici. Postavljenih je 38 skulptur, odlitih v bronu. Izšel je tudi katalog, v katerem o umetniku in njegovem delu pišejo Goran Milovanović, direktor Galerije Božidar Jakac, Irma Brodnjak, kustosinja, in Robert Inhof iz soboške Galerije, Aleksander Bassin, umetnostni kritik, in Kristina T. Simončič, kustosinja Galerije Božidar Jakac. Razstava (tudi avtorjeva dela v drugih materialih, denimo pleksisteklu) je bila doslej v Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki, ljubljanski Moderni galeriji in zdaj v Soboti, kjer bo odprta do konca leta. Dušan Tršar se je konec 60. let pridružil skupini mladih umetnikov, poimenovanih tudi »neokonstruktivisti«, med katerimi so bili Dragica Čadež, Drago Hrvacki, Tone Lapajne, kasneje pa sta se pridružila Vinko Tušek in Slavko Tihec. Skupina je delovala do leta 1972, raziskovala nove likovne tendence, nato pa so se njihove poti razšle. Tršar je v tej fazi začel ustvarjati objekte iz flou-

rescentnega pleksistekla, nato pa se je posvetil oblikovanju in gradnji navpičnih struktur v bronu, kjer je raziskoval tudi, a

ne samo, odnos med moškim in ženskim principom. Zgodnje figure Dušana Tršarja, tako Robert Inhof, so bile včasih padajoče, včasih pre-

Akademski kipar Dušan Tršar v pogovoru s kustosinjo Irmo Brodnjak, avtorico teksta Krivulje v pleksisteklu

lomljene v blokih in napete kot lok. Figure, ki jih umetnik ustvarja od konca devetdesetih let, pa so zasnovane v umirjeni vertikali. V nasprotju z množico skorajda identičnih figur se Tršar od devetdesetih let posveča posamičnosti skulptur, ki lahko sestavljajo skupino, vendar si med seboj niso identične.

Za Dušana Tršarja je značilno tudi razmerje med njegovo malo in veliko ali javno plastiko. Mala plastika ohranja vse značilnosti monumentalne plastike. To dejstvo je zlahka

razvidno, če si ogledujemo fotografije Tršarjevih skulptur na nevtralnem ozadju, pri čemer nimamo nobenega pomagala, ki bi vsaj približno omogočilo določiti velikost fotografirane skulpture. Ena njegovih večjih plastik je Spomenik revolucije v Ljubljani, odkrit leta 1975.

Tršar je nekaj časa tudi risal, vendar se je hitro vrnil h kiparstvu. Uspešno je tudi njegovo obdobje, ko je dela oblikoval v železu. Samo vprašanje časa je bilo, kdaj bo izbruhnila njegova eruptivna sila, ki jo še vedno izraža skozi ustvarjanje v bronu. Njegova dela so, tako stroka, večna in brezčasna. Zato ni nič nenavadnega, če je imel doslej prek 50 samostojnih razstav in številne skupinske doma in v tujini. Za svoje delo je prejel več priznanj in nagrad: zlato ptico, nagrado

Prešernovega sklada, in zlato plaketo Univerze v Ljubljani. Enako kot 10 let starejši brat Drago, ravno tako kipar, je bil dekan Akademije za likovno umetnost v Ljubljani in do upokojitve redni profesor na Oddelku za kiparstvo. Trajno umetniško sled je pustil tudi v Murski Soboti. In sicer je od letošnjega julija njegova skulptura Skladi XXI prenešana skupaj z deli ostalih umetnikov iz Murinega Parka skulptur in postavljena na zelenici v ulici Štefana Kovača.

Tekst in foto: Ernest Ružič

Napovednik za naslednjo številko

Predsednik Državnega zbora R Slovenije dr. Milan Brglez je na vabilo predsednika madžarskega Parlamenta 23. in 24. novembra obiskal Budimpešto in tudi Porabje. O njegovem obisku več v naslednji številki.

24. novembra so v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monostru odprli razstavo umetniških del, nastalih na 16. mednarodni likovni koloniji, ki je bila v Monostru avgusta. Več o razstavi v naslednji številki.

Medeni zajtrk

V petek, 17. novembra, okrog 9. ure so imeli učenci na DOŠ Števanovci tradicionalni slovenski zajtrk.

V dveh skupinah so spoznali, kako in kakšen med se pridobiva, kakšen je tradicionalni medeni zajtrk. Župnika Vili Hribnik iz Dolencev in Dejan Horvat iz Markovec ter gospod Jakob iz šalovskega čebelarstva so prišli na našo šolo in prinesli med. Učenci so dobili tudi plakate in majhne slike.

Na kruh smo učencem namazali margarino in nato med, k temu pa so še dobili kot napitek topel kakav. Zajtrk je bil zelo okusen. V letošnjem letu je bilo v Sloveniji, so povedali gostje, malo meda, za kar je kriva spremenljiva narava.

Na slovenskem zajtrku se nam je na kratko oglasil tudi generalni konzul Boris Jesih. Hvala obema župnikoma in čebelarju, da smo lahko skupaj organizirali medeni zajtrk.

Agica Holec, ravnateljica

PETEK, 01.12.2017, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.05 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN, 11.15 VEMI, KVIZ, 11.55 UGRIZNIMO ZNANOST, 12.25 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.30 TARČA, GLOBUS, TOČKA PRELOMA, 15.20 MOSTOVI - HIDAK, 16.05 DUHOVNI UTTRIP, 16.25 PROFIL, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.30 SLOVENSKI MAGAZIN, 17.55 NOVICE, 18.00 INFODROM, TEDNIK ZA OTROKE IN MLADE, 18.15 PUJSA PEPA, RIS., 18.20 TAKSI, KVIZ Z JOŽETOM, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 SLOVENSKI POZDRAV, NARODNOZABAVNA ODDAJA, 21.25 NA LEPŠE, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.10 GLOBOKO SPANJE, AM. FILM, 1.05 PROFIL, 1.35 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.50 INFO-KANAL

PETEK, 01.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 8.15 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 9.00 PRISLUHNI MO TIŠINI, IZOBRAŽEVALNA ODDAJA, 9.40 BUKOVNIŠKE TOČKE, DOK. FELJTON, 10.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 10.50 NA VRTU, 11.35 DOBRO JUTRO, 14.05 DOBER DAN, 15.15 ALPSKI MAGAZIN, 15.55 NORDIJSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 17.30 NOGOMET - ŽREB SKUPIN ZA SP 2018, 18.40 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 19.55 BIATLON - SVETOVNI POKAL, 20.25 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 21.50 KDO BI VEDEL, ZABAVNI KVIZ, 23.15 POLNOČNI KLUB: ZASEBNO ŽIVLJENJE VRHUNSKIH ŠPORTNIC, 0.35 GLASBENI SPOTI, 1.55 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 3.05 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 4.45 GLASBENI SPOTI

SOBOTA, 02.12.2017, I. SPORED TVS

5.55 KULTURA, 6.05 ODMEVI, 6.55 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 9.15 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 10.00 INFODROM, 10.15 OSVEŽILNA FRONTA: MARS, 10.45 SVETLE LUČI IN VELIKI UMI, DOK. SER., 11.40 TEDNIK, 12.40 NAGLASI, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, 13.50 NA VRTU, 14.15 AMBIENTI, 15.10 VRAŽE VERJE V SODOBNEM SVETU, DOK. ODD., 16.00 OD BLIZU, POGOVORNA ODDAJA Z VESNO MILEK, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.20 MISLIM PLEČNIKA, DOK. ODD., 17.50 TAKSI, KVIZ Z JOŽETOM, 18.05 SLADKO ŽIVLJENJE Z RACHEL ALLEN, 18.30 OZARE, 18.40 KALIMERO, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTTRIP, ŠPORT, VREME, 20.05 25. DOBRODELNI MIKLAVŽEV KONCERT, 21.55 SKRIVNOST JEZERA, KOPRODUKCIJSKA NADALJEVANKA, 23.05 POROČILA, 23.35 THEEB, JORDANSKO-ANGLEŠKI FILM, 1.20 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.45 DNEVNIK, UTTRIP, ŠPORT, VREME, 2.40 INFO-KANAL

SOBOTA, 02.12.2017, II. SPORED TVS

6.00 10 DOMAČIH, 6.30 NA LEPŠE, 7.00 NAJBOLJŠE JUTRO, 8.00 ČAROKUHINJA PRI ATU, 8.20 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 9.25 SLADKANJE Z RACHEL ALLEN, 10.00 JUDO: SV. POKAL, 11.10 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 13.00 POVZETEK SVETOVNEGA PRVENSTVA V JUDU 2017, 14.00 NESMRTNI, ODDAJA O ŠPORTNIH VELIKANIH, 14.40 BIATLON - SV. POKAL: SPRINT, 16.10 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 18.00 ROKOMET - SVETOVNO PRVENSTVO (Ž): FRANCIJA : SLOVENIJA, 19.30 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 21.35 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 22.45 POPŠOP, 23.20 NOCOJ V PALLADIUMU, 0.20 ARITMIČNI KONCERT, 1.25 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 1.55 GLASBENI SPOTI, 3.05 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 4.45 ALPSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 5.55 GLASBENI SPOTI

NEDELJA, 03.12.2017, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ŽAV, 9.05 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 10.00 NEDELJSKA MAŠA, PRENOS IZ ŽUPNIJE STOPICE, 10.55 NA OBISKU, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.25 SLOVENSKI POZDRAV, NARODNOZABAVNA ODDAJA, 15.05 MALI VELIKI GLAS, AVSTRIJSKO-NEMŠKI FILM, 16.45 KINO FOKUS, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.20 VIKEND PAKET, 18.40 ZMAJČI ZMAJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, ŠPORT, VREME, 20.00 MODNA HIŠA VELVET, ŠP. NADALJEVANKA, 21.30 INTERVJU, 22.15 POROČILA, 22.45 OD KAPELCE DO KUD-A, DOK. FILM, 23.40 ZA LAHKO NOČ: SAMOSPEVI NA POEZIJO FRANCETA PREŠERNA: MATJAŽ ROBAVS IN ANDREJA KOSMAČ, 0.00

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 0.30 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, ŠPORT, VREME, 1.20 INFO-KANAL

NEDELJA, 03.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 DUHOVNI UTTRIP, 7.15 MISLIM PLEČNIKA, DOK. ODD., 7.55 KODA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 8.50 GLASBENA MATINEJA, 9.00 PREŠEREN V GLASBI, 9.10 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 10.40 NORDIJSKO SMUČANJE - SV. POKAL, 12.25 AMBIENTI, 13.10 BIATLON - SVETOVNI POKAL, 13.50 ROKOMET - SVETOVNO PRVENSTVO (Ž): SLOVENIJA: ROMUNIJA, 15.30 BIATLON - SVETOVNI POKAL, 15.55 NORDIJSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 17.45 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 20.00 ŽREBANJE LOTA, 20.05 JUDO: SVETOVNI POKAL, 20.40 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 21.50 GOLJUFIJA, DANSKA NADALJEVANKA, 23.00 VIKEND PAKET, 0.25 GLASBENI SPOTI, 1.35 NORDIJSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 3.15 ALPSKO SMUČANJE - SVETOVNI POKAL, 5.20 ZABAVNI KANAL, 5.55 GLASBENI SPOTI

PONEDELJEK, 04.12.2017, I. SPORED TVS

5.55 UTTRIP, 6.10 ZRCALO TEDNA, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.15 SLADKO ŽIVLJENJE Z RACHEL ALLEN, 10.40 10 DOMAČIH, 11.20 NAJ MUZIKA IGRA; TOMAŽ DOMICELJ, 12.05 NAGLASI, 12.25 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.30 PANOPTIKUM, 14.25 OSMI DAN, 15.00 DOBER DAN, KOROSKA, 15.30 FIRBCOLOG, 15.55 Z GLASBO IN S PLESOM: MLADI VIRTUOZI, 15.55 TRIO REVERIE, 16.05 PIANIST NEJC KAMLET, 16.25 PROFIL, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.30 OSVEŽILNA FRONTA, ODDAJA ZA MLADOSTNIKE, 17.55 NOVICE, 18.00 YOUNG VILLAGE FOLK: PANU IN KOBILICE, 18.10 LILI IN ČARNI ZALIV, RIS., 18.20 VEMI, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 TEDNIK, 21.00 STUDIO CITY, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.55 UMETNI RAJ, 23.30 BALETNI VEČER, 23.55 PROFIL, 0.30 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 0.55 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 1.50 INFO-KANAL

PONEDELJEK, 04.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 8.45 NA POTI Z ŽELJKOM KOZINCEM, DOK. ODD., 9.30 TEA TIME NA GORIČKEM, DOK. FELJTON, 10.15 REVOLUCIONAR V TALARJU; JANEZ EVANGELIST KREK, DOK. FILM, 11.10 DOBRO JUTRO, 13.50 LJUDJE IN ZEMLJA, 14.55 POLNOČNI KLUB: ZASEBNO ŽIVLJENJE VRHUNSKIH ŠPORTNIC, 16.15 JUDO: SVETOVNI POKAL, 17.00 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 18.00 HALO TV, 18.55 STUDIO KRIŠKRAŠ: GREMO Z VLAKOM!, 19.15 NAGELJ, JAPONSKA NADALJEVANKA, 20.00 ČEZ PLANKE: KITAJSKA, 20.55 SHERLOCK, BRIT. MINISERIJA, 22.35 ČASNIK, HRVAŠKA NADALJEVANKA, 23.40 BOŽJI GLASNIKI, DOK. ODD., 1.00 GLASBENI SPOTI, 2.05 ZABAVNI KANAL, 5.55 GLASBENI SPOTI

TOREK, 05.12.2017, I. SPORED TVS

5.45 KULTURA, 5.55 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN, 11.15 NAJ MUZIKA IGRA; JANEZ BONČINA BENČ, 11.45 OBZORJA DUHA, 12.25 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.35 STUDIO CITY, 14.45 KINO FOKUS, 15.00 KANAPE - KANAPÉ, 15.30 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 15.30 STUDIO KRIŠKRAŠ!, 15.55 RIBIČ PEPE: KAKO JE PEPE TRMARIL, 16.30 PO SLOVENIJI, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.25 KODA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 18.05 PIKNIK S TORTO, RIS., 18.10 NIKO, RIS., 18.20 VEMI, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 ZADNI TANGO V HALIFAXU, BRIT. NAD., 20.55 KIM DŽONG UN - ZADNI RDEČI PRINC, DOK. ODD., 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.10 SPOMINI: MAJDA ŠLAJMER-JAPELJ IN IGOR JAPELJ, DOK. ODD., 0.35 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.00 PO SLOVENIJI, 1.25 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.20 INFO-KANAL

TOREK, 05.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 8.10 KOKOŠJA JUHA, KRATKI FILM, 8.30 NA POTI DRAŽGOŠKEGA POHODA, DOK. ODD., 9.15 SLADKANJE Z RACHEL ALLEN, 9.55 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 11.00 HALO TV, 12.05 DOBRO JUTRO, 13.50 ROKOMET - SV. PRVENSTVO (Ž): SLOVENIJA : ANGOLA, 15.35 VILLAGE FOLK - LJUDJE PODEŽE-

LJA, DOK. SER., 16.00 NEW NEIGHBOURS - NOVI SOSEDJE, DOK. ODD., 16.45 ČAROKUHINJA PRI ATU, 17.00 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 18.00 HALO TV HD, 19.00 IZ POPOTNE TORBE, 19.20 NAGELJ, JAP. NAD., 20.00 TESLOVI OTROCI, DOK. ODD., 20.50 PRAVA IDEJA, 21.30 POLETNE IGRE, ŠVEDSKI FILM, 23.10 NOCOJ V PALLADIUMU, 0.05 GLASBENI SPOTI, 1.10 ROKOMET - SV. PRVENSTVO (Ž): SLOVENIJA : ANGOLA, 2.40 ZABAVNI KANAL, 5.55 GLASBENI SPOTI

SREDA, 06.12.2017, I. SPORED TVS

5.45 KULTURA, 5.55 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 10.05 DOBER DAN, 11.15 VEMI, KVIZ, 11.50 UMETNI RAJ, 12.25 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.30 INTERVJU: SONJA ŠMUC, 14.35 DUHOVNI UTTRIP: USPEŠNO POSLOVNO ŽIVLJENJE, 15.00 MOSTOVI - HIDAK, 15.35 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 16.30 PO SLOVENIJI, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.25 TURBULENCA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 17.55 NOVICE, 18.05 DINOTAČKE, RIS., 18.20 VEMI, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.05 FILM TEDNA: PRED POLNOČJO, AMERIŠKO-GRŠKI FILM, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.55 SVETO IN SVET, 23.55 TURBULENCA, 0.45 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.10 PO SLOVENIJI, 1.35 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.25 INFO-KANAL

SREDA, 06.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 8.25 KANAPE - KANAPÉ, 8.55 NA POTI NA KRIŠKO GORO, DOK. ODD., 9.40 10 DOMAČIH, 10.30 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 11.30 DOBRO JUTRO, 12.55 DOBER DAN, 13.55 VIKEND PAKET, 15.15 25. DOBRODELNI MIKLAVŽEV KONCERT, 17.00 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 18.00 HALO TV, 18.55 FIRBCOLOG, 19.20 OPUS 1, PLESNA MINIATURA 2014: SARA, 19.30 NAGELJ, JAPONSKA NADALJEVANKA, 19.50 ŽREBANJE LOTA, 20.00 NA UTTRIP SRCA: LEONARD BERNSTEIN, GLASBENI VELIKAN, NEMŠKI GLASBENO DOKUMENTARNI FILM, 21.00 OD BLIZU, POGOVORNA ODDAJA Z VESNO MILEK, 21.55 BLEŠČICA, ODDAJA O MODI, 22.30 9, KANADSKO-AMERIŠKI ANIMIRANI FILM, 0.00 ARITMIČNI KONCERT - IZŠTEKANIH 10: SOUNDS OF SLOVENIA, 1.10 GLASBENI SPOTI, 2.10 ZABAVNI KANAL, 5.55 GLASBENI SPOTI

ČETRTEK, 07.12.2017, I. SPORED TVS

6.00 KULTURA, 6.10 ODMEVI, 7.00 DOBRO JUTRO, POROČILA, 11.15 VEMI, KVIZ, 11.45 TURBULENCA, 12.25 ČUDOVITA JAPONSKA, JAPONSKA NANIZANKA, 13.00 PRVI DNEVNIK, 13.30 SKRIVNA REVOLUCIJA - ŽENSKA V SAVDSKI ARABIJI, DOK. ODD., 14.30 SLOVENSKI UTTRINKI, ODDAJA MADŽARSKA TV, 15.00 POD DROBNOGLEDOM - NAGYÍTÓ ALATT, 15.50 PRAVA IDEJA, 16.30 PO SLOVENIJI, 17.00 POROČILA OB PETIH, 17.30 UGRIZNIMO ZNANOST, 17.55 NOVICE, 18.00 EKO UTTRINKI, 18.05 ZU, RIS., 18.20 VEMI, KVIZ, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 20.00 TARČA, GLOBUS, TOČKA PRELOMA, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 OSMI DAN, 23.30 MAKSIMILIJAN IN MARIJA - IGRA MOČI IN LJUBEZNI, AVSTRIJSKO-NEMŠKA NADALJEVANKA, 0.30 UGRIZNIMO ZNANOST, 0.55 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.20 PO SLOVENIJI, 1.45 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 2.35 INFO-KANAL

ČETRTEK, 07.12.2017, II. SPORED TVS

7.00 OTROŠKI PROGRAM: OPI, 8.20 NA LEPŠE, 8.45 SLOVENSKI MAGAZIN, 9.25 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 10.30 KINO FOKUS, 11.00 HALO TV, 12.05 DOBRO JUTRO, 13.50 ROKOMET - SVETOVNO PRVENSTVO (Ž): PARAGVAJ : SLOVENIJA, 15.35 KODA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 16.15 MISLIM PLEČNIKA, DOK. ODD., 17.00 HIŠICA V PRERIJI, AM. NAD., 18.00 HALO TV, 18.55 RIBIČ PEPE: KAKO JE PEPE TRMARIL, 19.20 NAGELJ, JAPONSKA NADALJEVANKA, 20.00 JAPONSKA Z JOANNO LUMLEY, DOK. SER., 20.50 AMBIENTI, 21.30 AVGUST V OKROŽJU OSAGE, AM. FILM, 23.35 SLOVENSKA JAZZ SCENA, 0.30 GLASBENI SPOTI, 1.40 ROKOMET - SVETOVNO PRVENSTVO (Ž): PARAGVAJ : SLOVENIJA, 3.15 ZABAVNI KANAL, 5.40 GLASBENI SPOTI

KONCERT

Maranata
PEVSKI ZBOR BINKOŠTNE CERKVE NUSKOVA

**sobota, 2. december 2017,
ob 18. uri**

Kulturni dom Števanovci
Prisrčno vabljeni!

Pred koncertom - ob 16.00,
vabljeni na adventno delavnico.

Dragi otroci!

Prisrčno Vas vabim na **MIKLAVŽEVANJE**,
ki bo 5. decembra 2017, ob 9.30 uri, v
Slovenskem domu v Monoštru.
Z mano bo prišlo Miškino gledališče
KU-KUC, ki Vam bo predstavilo svojo
praznično predstavo z naslovom
RUDOLF IN PRAZNIČNE KREMŠNITE.

Zelo me boste razveselili, če me boste tudi Vi
pričakali s kakšno pesmijo, ki jo boste skupaj
zapeli ali recitirali.

Čakam Vas,
MIKLAVŽ
Zveze Slovencev na Madžarskem

9. december 2017

PORABSKI BOŽIČNI BAZAR

od 16. ure:
Božični sejem izdelkov lokalnih obrtnikov

Okraševanje medenjakov za otroke (v razstavnem prostoru)
Izdelovanje in razstava izdelkov iz slame (Slamnikarstvo Smodiš)

od 17. ure:
Žive jaslice

Z adventnimi in božičnimi
pesmimi nastopajo:
- Kvintet Aeternum
- Otroški pevski zbor DOŠ Števanovci
- MePZ Avgust Pavel ZSM Gornji Senik

Pričakujemo vas na dvorišču Slovenskega doma (Gárdonyi u. 1),
kjer bo pripraveno zimsko druženje ob sledilci čaja ali kuhane vina!

Razvojna agencija Slovenska krajina
Vas vabi na **Adventno delavnico**,
da si naredite svoj namizni okras za
svetke.

Delavnica bo v petek,
1. decembra 2017 od 17:00 ure
na Slovenski vzorčni kmetiji na
Gornjem Seniku
Prisrčno vabljeni!

RADIO MONOŠTER
FM 106.6 MHz

RADIO MONOŠTER
9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u. 1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-124

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszőlők / Gornji Senik 97.7 MHz

Vrati delni / Naprednja: 12.00-14.00

www.radiomonoster.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

ZVEZA.HU

**ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE**